

Warszawa, dnia 4 listopada 2024 r.

Poz. 928

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾**

z dnia 11 października 2024 r.

**w sprawie włączenia kwalifikacji wolnorynkowej „Prowadzenie terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”
do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji**

Na podstawie art. 25 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia informacje o włączeniu kwalifikacji wolnorynkowej „Prowadzenie terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Minister Zdrowia: *wz. W. Konieczny*

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. poz. 2704).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2024 r. (M.P. poz. 928)

INFORMACJE O WŁĄCZENIU KWALIFIKACJI WOLNORYNKOWEJ „PROWADZENIE TERAPII OSÓB Z ZABURZENIAMI ZE SPEKTRUM AUTYZMU” DO ZINTEGROWANEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI

1. Nazwa kwalifikacji wolnorynkowej

Prowadzenie terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

2. Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany do kwalifikacji wolnorynkowej

5 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji

3. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji wolnorynkowej

Syntetyczna charakterystyka efektów uczenia się
 Osoba posiadająca kwalifikację „Prowadzenie terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu” jest przygotowana do samodzielnej i holistycznej pracy z osobą w terapii. Prowadza diagnozę funkcjonalną osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i na jej podstawie tworzy i wdraża Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET). W swojej pracy posługuje się metodyką terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, której skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi, z uwzględnieniem: strukturalizacji czasu i przestrzeni, rozwijania zachowań deficytowych (alternatywnych i niekompatybilnych do zachowań niepożądanych), w tym również takich, które mają na celu redukcowanie zachowań niepożądanych podopiecznych, rozwijania umiejętności komunikacji i zachowań werbalnych oraz zachowań społecznych i samodzielności. Samodzielnie przygotowuje i przeprowadza zajęcia oraz konsultacje z rodzicami lub opiekunami prawnymi podopiecznego, w celu zachowania ciągłości terapii na terenie domu i placówki realizującej program terapeutyczny. Monitoruje i modyfikuje działania terapeutyczne, w tym: analizuje postępy podopiecznego w trakcie działań terapeutycznych, dostosowuje na bieżąco IPET o aktualne potrzeby podopiecznego i jego otoczenia. Poprzez współpracę z rodzicami lub opiekunami prawnymi i specjalistami zawodowo zajmującymi się pracą z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu zapewnia generalizację umiejętności zdobytych przez te osoby. Doskonali swój warsztat pracy poprzez współpracę z zespołem interdyscyplinarnym.

Zestaw 1. Posługiwanie się wiedzą z zakresu diagnozy, funkcjonowania i terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	
Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji efektów uczenia się
Posługuje się aktualną wiedzą na temat zaburzeń ze spektrum autyzmu	<ol style="list-style-type: none"> 1) definiuje pojęcie autyzmu zgodnie z obowiązującą Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD); 2) charakteryzuje etiologię i epidemiologię występowania zaburzeń ze spektrum autyzmu na podstawie aktualnych badań naukowych; 3) charakteryzuje miejsce zaburzeń ze spektrum autyzmu w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD); 4) omawia przykłady zaburzeń osiowych w spektrum autyzmu według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD).

<p>1) omawia metody i narzędzia diagnostyczne: Wywiad do Diagnozy Autyzmu (ADI – R) i Protokół obserwacji do diagnozowania zaburzeń ze spektrum autyzmu (Autism Diagnostic Observation Schedule) (ADOS) oraz narzędzia wczesnego wykrywania zaburzeń ze spektrum autyzmu (The Social Attention and Communication Study) (SACS), (Checklist for Autism in Toddlers) (CHAT), (Modified Checklist for Autism in Toddlers, Revised) (MCHAT – R);</p> <p>2) charakteryzuje wczesne symptomy spektrum autyzmu;</p> <p>3) omawia sposób wykorzystania testów określających poziom funkcjonowania intelektualnego podopiecznego.</p>	<p>Posługuje się wiedzą dotyczącą wczesnego wykrywania zaburzeń ze spektrum autyzmu</p>
--	---

<p>Zestaw 2. Tworzenie programów terapeutycznych dla osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu</p>	
<p>Kryteria weryfikacji efektów uczenia się</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) definiuje cel główny i cele szczegółowe IPET; 2) przedstawia cele w poszczególnych sferach rozwojowych osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, adekwatnie do wieku rozwojowego; 3) identyfikuje potrzeby rodzica (opiekuna prawnego) osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w celu zachowania ciągłości terapii na terenie domu i placówki realizującej IPET; 4) uwzględnia potrzeby rodzica (opiekuna prawnego) osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w celu zachowania ciągłości terapii na terenie domu i placówki realizującej IPET dla osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; 5) konsultuje przyjęty IPET z innymi specjalistami (wielospecjalistyczne podejście); 6) projektuje plan wsparcia zawierający zalecenia do pracy terapeutycznej w placówce realizującej program terapeutyczny, do której uczęszcza osoba z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, oraz w jej środowisku domowym w oparciu o IPET. 	<p>Poszczególne efekty uczenia się</p> <p>Opracowuje Wielospecjalistyczną Ocenę Poziomu Funkcjonowania Ucznia (WOPFU) osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu oraz IPET w oparciu o wyniki badań i wnioski zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego</p> <p>Przeprowadza diagnozę funkcjonalną podopiecznego w oparciu o metody, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1) określa deficyty i mocne strony podopiecznego w oparciu o narzędzia diagnostyczne i wnioski zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego; 2) określa deficyty i mocne strony podopiecznego w oparciu o prowadzoną przez siebie obserwację; 3) omawia definicję i etapy diagnozy funkcjonalnej; 4) omawia narzędzia do diagnozy funkcjonalnej; 5) przeprowadza wywiad z osobami ze środowiska podopiecznego; 6) przeprowadza badanie przy pomocy narzędzi do diagnozy funkcjonalnej; 7) wyznacza cele terapeutyczne do pracy z podopiecznym zgodnie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. 	

Zestaw 3. Wdrażanie i realizacja programu terapeutycznego dla osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	
Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji efektów uczenia się
Pracuje nad rozwojem poszczególnych sfer funkcjonowania osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w oparciu o metody, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi	<ol style="list-style-type: none"> 1) utrzymuje relację terapeutyczną z podopiecznym; 2) uwzględniła w swojej pracy oraz w IPET działania innych specjalistów oraz metody, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi; 3) dobiera zajęcia zgodnie z celami ustalonymi w IPET; 4) wskazuje metody i ćwiczenia zgodnie z celami ustalonymi w IPET; 5) omawia rolę zasad strukturalizacji czasu i przestrzeni w pracy terapeutycznej; 6) omawia z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu metody pracy, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi; 7) prowadzi działania terapeutyczne osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu zgodnie z metodami, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi; 8) modyfikuje IPET oraz działania terapeutyczne w oparciu o prowadzoną obserwację efektów realizowanych działań terapeutycznych; 9) omawia problematykę wsparcia, samodzielności i podejmowania działalności zawodowej osób dorosłych z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; 10) omawia podstawowe zagadnienia dotyczące seksualności osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; 11) omawia możliwości podjęcia działań terapeutycznych na terenie placówki realizującej program terapeutyczny i w miejscu pracy osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
Pracuje nad rozwojem mowy i komunikacji u osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu z zastosowaniem alternatywnych i wspomagających metod komunikacyjnych w oparciu o metody, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi	<ol style="list-style-type: none"> 1) omawia specyfikę rozwoju mowy i komunikacji osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; 2) uzasadnia potrzebę i sposoby pracy nad rozwojem mowy funkcjonalnej osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; 3) stosuje techniki wspierające rozwój komunikacji z uwzględnieniem potrzeb i możliwości podopiecznego; 4) wspiera generalizację umiejętności komunikacyjnych na wszystkie miejsca, w których przebywa osoba z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
Rozwija zachowania deficytowe (alternatywne i niekompatybilne do zachowań niepożądanych) osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w oparciu o metody, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi	<ol style="list-style-type: none"> 1) omawia przyczyny, rodzaje i funkcje zachowań niepożądanych osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; 2) kształtuje zachowania deficytowe (alternatywne i niekompatybilne do zachowań niepożądanych); 3) współpracuje z rodzicami (opiekunami prawnymi) osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i innymi specjalistami w celu rozwijania zachowań deficytowych (alternatywnych i niekompatybilnych do zachowań niepożądanych); 4) monitoruje efekty uczenia zachowań deficytowych (alternatywnych i niekompatybilnych do zachowań niepożądanych) i w razie konieczności modyfikuje IPET oraz działania terapeutyczne; 5) rozpisuje sposób reagowania zgodny z obowiązującymi przepisami prawa – w przypadku wystąpienia zachowań agresywnych i autoagresywnych, zagrażających zdrowiu i życiu podopiecznego lub osób znajdujących się w jego otoczeniu.

Monitoruje i modyfikuje prowadzone działania terapeutyczne	<ol style="list-style-type: none"> 1) monitoruje postępy podopiecznego w trakcie prowadzonych działań terapeutycznych zgodnie z metodami, których skuteczność została udowodniona badaniami naukowymi; 2) omawia podstawę prawną przeprowadzania diagnozy funkcjonalnej Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia (WOPFU); 3) modyfikuje cele i IPET w oparciu o obserwację efektów działań terapeutycznych.
--	---

4. Ramowe wymagania dotyczące metod przeprowadzania walidacji, osób przeprowadzających walidację oraz warunków organizacyjnych i materiałnych niezbędnych do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzenia walidacji

1. Metody przeprowadzania walidacji

Weryfikacja efektów uczenia się złożona jest z dwóch części: części teoretycznej oraz części praktycznej.

W części teoretycznej stosuje się metodę testu teoretycznego.

Warunkiem przystąpienia do części praktycznej jest pozytywny wynik testu teoretycznego.

Podczas części praktycznej stosuje się metody:

- 1) obserwacji w warunkach symulowanych;
- 2) analizy dowodów i deklaracji (program terapeutyczny z osobą z zaburzeniami ze spektrum autyzmu obejmujący minimum: opis podopiecznego na podstawie wywiadu i obserwacji, mocne strony i obszary wymagające szczególnego wsparcia, wyniki diagnozy funkcjonalnej, cele terapeutyczne, strategie: komunikacyjne, pracy z zachowaniami niepożądanymi, strukturalizacji czasu i przestrzeni, metodykę pracy; 40-minutowe nagranie z zajęć z podopiecznym (przechowywane i przetwarzane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), podczas których realizowany jest plan pracy z osobą z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- 3) wywiadu swobodnego.

Osoba przystępująca do weryfikacji efektów uczenia się jest zobowiązana do opracowania i przedstawienia komisji walidacyjnej programu terapeutycznego (IPET) z osobą z zaburzeniami ze spektrum autyzmu na podstawie własnej praktyki. Należy w nim uwzględnić strategie pracy związane z rozwojem poszczególnych sfer funkcjonowania, zachowaniami niepożądanymi, komunikacją alternatywną i wspomagającą, współpracą z rodziną oraz dołączyć 40-minutowe nagranie z zajęć z podopiecznym (nagrania zostaną zabezpieczone na podstawie dokumentu dotyczącego ochrony danych osobowych i wizerunku, zgodnego z ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych).

Dodatkowo komisja walidacyjna podczas części praktycznej przeprowadza wywiad swobodny z osobą przystępującą do weryfikacji efektów uczenia się, odnosząc się do analizy materiałów dostarczonych przez osobę przystępującą do walidacji.

Instytucja certyfikująca ma obowiązek poinformować kandydatów o szczegółowych wymaganiach dotyczących materiałów, które będą weryfikowane w ramach metody analizy dowodów i deklaracji (w tym o temacie planu pracy z osobą z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, nagrania, innych dokumentów).

2. Wymagania dotyczące osób przeprowadzających walidację

Weryfikację efektów uczenia się przeprowadza komisja walidacyjna składająca się z co najmniej dwóch osób – przewodniczącego oraz członka komisji, z których każda posiada:

- 1) minimum wykształcenie wyższe magisterskie (kwalifikacja pełna na poziomie 7 PRK zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606) psychologiczne lub pedagogiczne;
 - 2) minimum pięcioletni udokumentowany staż pracy w instytucjach pracujących z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
 - 3) udokumentowane ukończenie co najmniej 200 godzin szkoleniowych kursów lub szkoleń z zakresu pracy z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
- Komisja walidacyjna podejmuje decyzję o pozytywnym zaliczeniu części praktycznej, decydujący głos należy do przewodniczącego komisji.

3. Wymagania dotyczące warunków organizacyjnych i materialnych do przeprowadzania walidacji

Instytucja certyfikująca do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzenia walidacji zapewnia:

- 1) test teoretyczny obejmujący swoim zakresem efekty uczenia się opisane w zestawie 1 – posługiwanie się wiedzą z zakresu diagnozy, funkcjonowania i terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- 2) sprzęt multimedialny;
- 3) salę egzaminacyjną umożliwiającą przeprowadzenie testu teoretycznego;
- 4) pomieszczenie do przeprowadzenia indywidualnych wywiadów z osobami podlegającymi weryfikacji na etapie części praktycznej.

Instytucja certyfikująca może zapewnić wsparcie doradcy walidacyjnego dla osoby przystępującej do weryfikacji uczenia się w zakresie identyfikowania oraz dokumentowania posiadanych efektów uczenia się oraz ich rzetelnym udokumentowaniu na potrzeby walidacji. Korzystanie z tego wsparcia nie jest obowiązkowe.

Doradca walidacyjny udziela informacji dotyczących przebiegu walidacji, wymagań związanych z przystąpieniem do weryfikacji efektów uczenia się oraz kryteriów i sposobów oceny.

Doradcą walidacyjnym może być osoba, która posiada:

- 1) udokumentowany co najmniej pięcioletni staż pracy w instytucjach pracujących z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- 2) minimum 2-letnie doświadczenie w weryfikowaniu efektów uczenia się lub ocenie kompetencji;
- 3) wiedzę z obszaru metod walidacyjnych i narzędzi wykorzystywanych przy identyfikowaniu i dokumentowaniu kompetencji;
- 4) wykształcenie minimum magisterskie w zakresie pedagogiki lub psychologii.

Instytucja certyfikująca, zapewnia warunki umożliwiające osobom przystępującym do weryfikacji uczenia się przeprowadzenie indywidualnej rozmowy z doradcą walidacyjnym.

5. Warunki, jakie musi spełniać osoba przystępująca do walidacji

Do procesu weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji przystępuje kandydat posiadający:

- 1) wykształcenie wyższe (licencjackie lub magisterskie) psychologiczne lub pedagogiczne;
- 2) minimum 2 lata udokumentowanej pracy pomocowej lub terapeutycznej lub edukacyjnej w instytucjach świadczących usługi terapeutyczne lub edukacyjne dla osób z niepełnosprawnościami lub całościowymi zaburzeniami i rozwoju.

6. Inne warunki uzyskania kwalifikacji wolnorynkowej

Nie określa się

7. Okres ważności certyfikatu kwalifikacji wolnorynkowej oraz warunki przedłużenia jego ważności

Nie określa się

8. Dodatkowe wymagania wynikające ze specyfiki kwalifikacji wolnorynkowej, dotyczące:

- 1) zakresu i częstotliwości ewaluacji wewnętrznej, o której mowa w art. 64 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji;
- 2) zakresu i częstotliwości sporządzania raportów z zewnętrznego zapewniania jakości, o których mowa w art. 68 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji;
- 3) zakresu i częstotliwości składania sprawozdań z działalności, o których mowa w art. 76 ust. 1–3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Nie określa się

9. Dodatkowe warunki, które muszą spełniać podmioty ubiegające się o uprawnienie do certyfikowania na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji

Nie określa się

10. Termin dokonywania przeglądu kwalifikacji

Nie rzadziej niż raz na 10 lat